

## ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ ПРЕД ПАЗАРНОТО ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА КИНТЕКС ЕАД В МЕЖДУНАРОДНАТА ТЪРГОВИЯ С ОТБРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ

Светослав Спасов<sup>1</sup>  
e-mail: [sspassov@unwe.bg](mailto:sspassov@unwe.bg)

### Резюме

*Изследването има за цел да подчертае съвременните предизвикателства пред развитието на притежаваната от българското правителство компания „Кинтекс“ ЕАД, търгуваща с отбранителна продукция България. Като такива са очертани слабите финансови резултати през последните години, съчетани с управленски проблеми и честы политически рокади на национално ниво, особено на фона на войната в Украйна и увеличението производство и продажби от страна на отбранителната индустрия в страната. В същото време са представени и възможности, от които „Кинтекс“ може да се възползва, а по този начин и българската държава, което ще укрепи имиджа на компанията като доверен партньор в търговията с продукция със специално предназначение.*

**Ключови думи:** Кинтекс, отбранителна индустрия, военни разходи, международна търговия с отбранителна продукция

**JEL:** F52, H54, L64

### Увод

Отбранителната индустрия заема стратегически важно място в постигането на осигуряването на национална сигурност. Наличието на силна отбранителна промишленост е и ключов фактор за успех за укрепване на международното сътрудничество на всяка страна, осигурявайки благоприятни предпоставки за нейното пълноценно участие в системите за колективна сигурност и контрол върху доставките на отбранителна продукция и на стоки и технологии с двойно предназначение (Pchenko et al., 2021, p. 439).

Отбранителната индустрия има и съществена роля в икономиката на редица страни по света, макар и в някои случаи това да е видимо преди всичко на местно ниво. Например в България освен с очакваните печалби, отбранителната индустрия има значение за заетостта в някои градове и прилежащите им региони, сред които Сопот, Карлово, Казанлък и Лясковец, където

<sup>1</sup> Доцент, доктор, катедра „Национална и регионална сигурност“, факултет „Икономика на инфраструктурата“, УНСС, ORCID: 0000-0003-2636-0381

работните места се свиват значително между 1989 и 2003 г. (Център за изследване на демокрацията, 2004, с. 22 в Сизов, 2023, с. 8-9).

Тази статия се фокусира върху дейността на „Кинтекс“ ЕАД и стоящите пред нея предизвикателства и възможности за развитие в постоянно изменящата се среда за сигурност. Актуалността на изследването се поражда преди всичко от това, че компанията все още е 100% държавна собственост, но в същото време нейните финансови резултати в последните години са далеч от желаните, което придобива още по-голяма стойност, имайки предвид водещата се в близост до България война в Украйна и свързания с нея значителен ръст на приходите от продажба на въоръжения, произведени от българската отбранителна индустрия.

Настоящото изследване има определени ограничения, наложени от секретността в сделките с оръжия и непълното или ненавременното предоставяне на публично достъпна информация относно търговията с отбранителна продукция. То също така не се опитва да намери разрешение на предизвикателствата пред развитието на цялата българска отбранителна индустрия, а е насочено към Кинтекс и неговото бъдещо място на международните пазари.

### **Кинтекс – исторически контекст и основна дейност**

„Кинтекс“ е създадена през 1966 г. с *разпореждане № 131* на Министерския съвет, съгласно което тя представлява външнотърговско обединение, имащо за цел да изнася специално имущество (оръжия и боеприпаси) за считаните за капиталистически тогава държави. От организационна гледна точка „Кинтекс“ е част от Министерство на външната търговия, но със статут на самостоятелно юридическо лице на бюджетна сметка, като сред поставените пред него задачи са „вносно-износна търговия с капиталистически и развиващи се държави, частни фирми и лица с военно-техническо, инженерно, интендантско и друго специално имущество от производство и свободни наличности на Министерството на народната отбрана и други ведомства; техническа помощ за войскови нужди и други“ (Спасов, 2015, с. 336).

В периода от създаването си през 1966 г. до 1989 г. „Кинтекс“ успява да изгради стратегически търговски отношения с редица азиатски и африкански държави като Алжир, Египет, Индия, Ирак, Йемен, Либия, Нигерия, Сирия и Танзания (Spasov, 2020, p. 14).

Към днешна дата „Кинтекс“ ЕАД представлява еднолично акционерно дружество, като едноличен собственик на капитала е „Държавна консолидационна компания“ (ДКК). „Съгласно своя устав, компанията има като основен предмет на дейност внос, износ и реекспорт на специално имущество, инженерингова дейност, техническа помощ и обучение, трансфер на

*технологии и ноу-хау, промишлено коопериране в областта на специалното производство, маркетинг, услуги, реклама, комисионерска и представителска дейност в страната и чужбина“ (Kintex, n.d.).*

Въпреки постигнатите в миналото добри финансови резултати и изграден имидж на надежден търговски партньор, през последните няколко години обаче Кинтекс придоби популярност не само с износа на отбранителна продукция, но и със скандали около неговата дейност, отнасящи се преди всичко до управлението на дейността му, включително честата смяна на ръководни му кадри, в някои от случаите пренебрегвайки мандатността на ръководните позиции, спечелени по Закона за публичните предприятия (Mediapool.bg, 2022).

Проблемите в управлението могат да се свържат и със скорошните незадоволителни финансови резултати, постигнати от дружеството. До известна степен това се признава и от ръководни фигури в държавата. Така например през 2023 г. тогавашният служебен министър на икономиката и индустрията Никола Стоянов посочва, че сделките в сферата на отбраната по принцип следва да се осъществяват в средносрочен и дългосрочен план, докато такива в краткосрочен план могат да рефлектират във финансовите показатели (Dir.bg, 2023). Именно такъв според него е и случаят с първото тримесечие на 2023 г., когато влияние оказват наложени санкции на дружеството поради неправомерно изплатени средства по сключени договори за изпълнение на външни услуги от предходно негово ръководство и заведено от страна на Корпоративна търговска банка дело (Dir.bg, 2023).

### **Предизвикателства пред развитието на „Кинтекс“**

Може да се твърди, че някои от предизвикателствата пред „Кинтекс“ днес са били налице и в миналото. Така например през 60-те и 70-те години на миналия век износът на оръжие през „Кинтекс“ се влияе от политическите изменения в страната получател, както и проблеми с качеството на произвежданата в България продукция (Спасов, 2015, с. 339). Тогава на преден план се забелязват и слабости в координацията между производителя на съответното въоръжение, неговата отдалеченост от съществуващите към дадения момент пазарни изисквания и свързаната с това липса на гъвкавост за настройване спрямо промените в международния пазар на отбранителна продукция (Спасов, 2015, с. 339). Това се отнася като цяло за българския специален износ и неговото място на международните пазари, тъй като същите са преди всичко значително ограничени от военнотехническа и политическа перспектива (Спасов, 2015, с. 340).

По-късно, с настъпилите промени в България с края на режима на Българската комунистическа партия, такива настъпват и сред предприятията от

отбранителната промишленост, което е и очаквано на фона на разпадането на Организацията на Варшавския договор и Съветския съюз. Тези промени не подминават и „Кинтекс“, чиято дейност ще в самото начало на т. нар. демократичен преход започва да намалява на фона на пренасочването на някои отбранителни предприятия към производството на гражданска продукция за задоволяване на вътрешния пазар, докато други полагат усилия за самостоятелно осъществяване на своята външнотърговска дейност (Спасов, 2016, с. 598-599). Предприятието е трансформирано в акционерно дружество с влезият през 1991 г. Търговски закон, като всички акции стават собственост на държавата (Спасов, 2016, с. 599).

В настоящето може да се твърди, че осъществяването на дейността на дружеството за постигане на желаните финансови резултати изпитва затруднения поради избягваните през години наложителни промени, свързани с измененията в средата за сигурност, включително необходимостта от промяна в част от произвежданата от българската отбранителна индустрия продукция. Това е видимо например и от анализа на дейността и финансовото състояние на „Кинтекс“ ЕАД за 2023 г., в който се отбелязва, че поради липса на определени отбранителни продукти в България и изобщо на тяхното производство в страната, компанията използва контрагенти, придобиващи подобна продукция от Украйна, което налага и внимателно следене на обстановката там и търсенето и развитието на нови пазари (Кинтекс ЕАД, 2023).

Споменатите управленски проблеми в компанията, отразили се и на нейните финансови резултати обаче не трябва да бъдат разглеждани като строго вътрешни за нея. Своят принос за тях дава и политическата нестабилност, водеща до честата смяна на правителствата в България в последните няколко години. Само между 2021 и 2023 г. има шест правителства и шест различни души застават начело на Министерство на икономиката, в това число и на Министерство на икономиката и индустрията, както се казва тази държавна институция от декември 2021 г.

### **Възможности за развитие на „Кинтекс“ ЕАД**

До голяма степен възможностите за развитие на „Кинтекс“ се предопределят и от съществуващите предизвикателства или с други думи казано, тези възможности се откриват в необходимостта от прилагането на промени в пазарите и диверсификация на предлаганата продукция, в това число и на контрагентите.

В международно отношение, както бе вече споменато, войната в Украйна доведе не само до разруха в страната и икономически сътресения в регионален мащаб, но и създаде възможности за развитието на отбранителните

индустрии на много страни, в това число и на България. Въпреки обаче реализираните високи финансови резултати от българската отбранително-технологична индустриална база, няма отбранителна компания от страната ни, която да намира място сред 100-те топ компании в света, специализирани в производството на оръжия и военни услуги, класирани от Международния институт в Стокхолм за изследване на мира – SIPRI (таблица 1).

**Таблица 1:** Брой индустриални компании от Европа в световния топ 100 в отбранителния сектор за 2022 г.

Държава	Брой компании	Генерирани приходи за 2022 г. (в млн. щ. д.)	Дял от общия топ 100
Великобритания	7	41 820	7,0%
Франция	5	26 010	4,4%
Германия	4	9090	1,5%
Трансевропейски	3	19670	3,3%
Италия	2	15 290	2,6%
Швеция	1	3 700	0,6%
Норвегия	1	1 230	0,2%
Испания	1	990	0,2%
Полша	1	1 600	0,3%
Украйна	1	1 260	0,2%
Общо	26	120 660	20,2%

*Източник:* SIPRI (2023).

Данните от таблица 1 разкриват, че  $\frac{1}{4}$  от топ 100 на отбранителните компании по размер на генерираните приходи за 2022 г. са европейски, а дялът им е още по-малък, ако се вземат под внимание само страни членки на ЕС. Също така е видимо, че сред въпросните 100 компании липсва такава от България. От една страна, това не бива да представлява някаква особена изненада, имайки предвид редицата проблеми пред развитието на българската отбранителна индустрия. От друга страна обаче, войната в Украйна доведе до рекордни производства и постъпления за отбранителните предприятия в България, като според някои твърдения само за периода март 2022 г. – декември 2022 г. износът на въоръжения от страната за Украйна, основно през посредници в Полша, Чехия и Румъния, възлиза на над 3 милиарда лева (Ангелов, 2023). За тези и други подобни сделки обаче информацията е колкото оскъдна, толкова и недокладвана навреме, което в крайна сметка води и до неясноти както за реалното състояние за сектора, така и от гледна точка на неговото планиране в дългосрочен план. Също това показва, че

отбранителният сектор продължава да бъде обвит от прекалена секретност, която пречи и на изграждането на по-добро разбиране сред обществеността от необходимостта от неговото развитие, както и до създаването или затвърждаването на недоверие към сектора, включително по отношение на заделяните за него бюджетни средства. В тази връзка неправителствената организация Transparency organization отбелязва, че секретният характер на отбраната и липсата на прозрачност и достъп до информация затрудняват гражданския контрол върху сектора за сигурност, възпрепятстват надзорните органи и увеличава рисковете от корупция на всички нива (Transparency International, 2023).

Отделно от това оръжейните продажби създават множество негативни и непредвидени последици, изискващи по-предпазлив и ограничен подход, за да се минимизират появата на такива (Thrall and Dorminey, 2018). Въпреки това не трябва да се подценява значимостта на търговията с оръжия, в частност на нейния износ. Продажбата на отбранителна продукция предоставя възможност на предоставящата ги държава да придобие известно политическо влияние, да създаде приятелски отношения с държавата получател или просто да извлече икономически изгоди (Pierre, 1982, p. 3).

Конкретно в случая на България, износът на отбранителна продукция е чувствителен въпрос, а неговото проявление по отношение на войната в Украйна, а именно износа на въоръжения за Киев, носи заряда на решаващ фактор в политическия живот в българската държава. От 24 февруари 2022 г. насам темата за предоставянето на въоръжена помощ на Украйна от страна на България се явява като „ябълка на раздора“ между онези, които са настроени по-западно и онези, заявяващи откровено проруски позиции или такива близки до тези на Руската федерация (News.bg, 2023).

Тук е необходимо да се отбележи, че свиването на разходите за отбрана може и да удовлетворява привържениците на разоръжаването и намаляването на военните разходи, но трябва да се подчертае тяхното възможно негативно въздействие върху градовете и регионите, в които са разположени компании от отбранителната индустрия (Dimitrov, 2021, p. 30).

Фокусирайки се върху моментното състояние на българската отбранителна индустрия, то следва да се каже, че докато приходите за реализираните от нея приходи от продажби на въоръжения се покачват значително през последните две години, това не може да се каже за отделни предприятия. Това важи в пълна степен и за „Кинтекс“, както е видно и от представените в таблица 2 данни.

**Таблица 2:** Приходи на „Кинтекс“ ЕАД от продажби на стоки със специално предназначение\*

Година	Приходи (в хил. лв.)	Счетоводна печалба (в хил. лв.)
2015	81 187	
2016	79 786	1 151
2017	322 628	16 485
2018	240 835	21 624
2019	109 049	12 273
2020	222 013	20 611
2021	100 008	12 551
2022	46 502	5 333
2023	8 641	-

\* Данните за 2023 г. са за първите шест месеца на годината  
 Източник: Kintex, (2023).

Таблица 2 разкрива, че докато през 2017 г. стойността на продажбите надхвърля 320 млн лева, то в последващите години подобен резултат не е достигнат. Също така прави впечатление, че в последните три години, съвпадащи с политическата нестабилност в страната и честата смяна на правителства, „Кинтекс“ бележи значителен спад в приходите от продажби на стоки със специално предназначение.

От друга страна, заслужава си да се отбележат и разликите в съотношението между регистрираните приходи и декларираната счетоводна печалба в разгледания период. Например през 2017 г. въпреки споменатия пик в приходите от продажби, регистрираната печалба е по-малка, отколкото в други години.

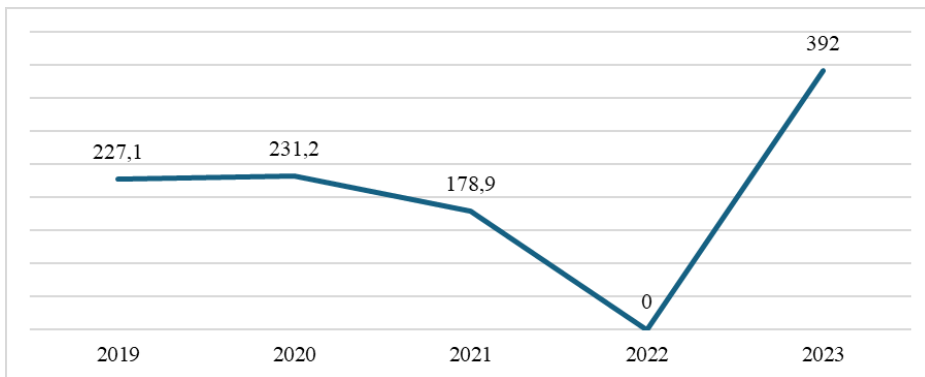
Споменатата по-рано секретност и регистрирането на рекордни, но в същото време по-скоро спорадични печалби с оглед на последните над 30 години, извеждат на преден план липсата от общи действия и стратегическа визия с предприети конкретни мерки за развитие на българската отбранителна индустрия.

Сред изследователите на проблема има различни идеи за подобряване на ситуацията. Така например някои твърдят, че при износа на отбранителна продукция от България е необходимо разсрочено плащане с гарант в лицето на държавен орган (Министерство на отбраната (МО)) в съответната държава купувач, тъй като близо 70% от произвежданите в България отбранителни продукти са по съветски образец, а пласирането им е основно в азиатски и африкански страни, поради което валутният бюджет за отбрана там недостига (Каназирева, 2023, с. 167). Димитров (2018) също отбелязва необходимостта от по-активна роля на държавата в лицето на МО и други

релевантни институции „в управлението, координацията, подпомагането и създаването на добри условия за работа на отбранителната индустрия“.

Сред изследователи и практики също така се защитава и тезата, че за развитието на българската отбранителна индустрия от ключово значение е процесът на превъоръжаване и модернизация на Българските въоръжени сили, както и съществуващите възможности, предоставяни от Европейския отбранителен фонд (Сизов, 2023).

Не на последно място, трябва да се отбележи, че в случая на „Кинтекс“ става въпрос за компания, притежавана на 100% от българската държава. Това предполага и по-дейното участие на последната в развитието на дружеството и намиране на нови подходи, които да бъдат по-устойчиви на евентуални промени в правителството на страната. Такъв подход е удачно да обвърже „Кинтекс“ с друга държавна компания в лицето на Вазовски машиностроителни заводи (ВМЗ) ЕАД, чиято продукция е и експортно ориентирана. Подобна възможност следва да не бъде подминавана с лека ръка и от гледна точка на реализираните от ВМЗ финансови резултати в последните години (фигура 1).



Източник: Годишни отчети на ВМЗ ЕАД

**Фигура 1:** Нетни приходи на ВМЗ ЕАД от продажби на отбранителна продукция в периода 2019 – 2023 г. (в млн лева)<sup>2</sup>

Финансовите резултати на ВМЗ Сопот показват, че компанията, за разлика от „Кинтекс“, се справя по-добре, като в голяма степен постигнатото се дължи на нуждите на Украйна във войната с Русия. Това още веднъж показва, че обединяване на усилията би могло да подобри общите резултати, като в същото време се цели и минимизиране на управленските недостатъци в

<sup>2</sup> Данните за 2023 г. са за първите 6 месеца на година, а за 2022 г. няма публикуван годишен финансов отчет.



съответните компании и свързаните с това решения, включително на политическо равнище.

### **Заклучение**

Изхождайки от това, че „Кинтекс“ ЕАД е считан за надежден търговски партньор, подкрепян от българската държава през своето съществуване, предприятието има значителна защита при настъпването на икономически сътресения на международните пазари, а за позициониране му помага и трупаният с десетилетия технологичен и производствен капацитет (Spassov, 2020, р. 52-53). Полаганите от „Кинтекс“ усилия за възстановяване на някои стари пазари и утвърждаване на нови такива със сигурност са стъпка в правилната посока. В същото време обаче е необходима по-активна роля, стратегически подход и дългосрочна визия на държавата, на база политическа воля в правителството, да се стартира дебат и изгради концепция за възможно сливане на двете предприятия „Кинтекс“ ЕАД и ВМЗ ЕАД, тъй като и двете са държавни и част от ДКК и Министерство на икономиката и индустрията и могат успешно заедно да съчетаят придобитият в годините опит, умения, знания и пазарни позиции в областта на производството и търговията с отбранителни продукти.

Подобни ходове се обосновават и от гледна точка на очакваната дълга продължителност на близки до българските граници въоръжени конфликти, преди всичко на войната в Украйна. За това свидетелства и военният бюджет на Руската федерация за 2024 г., който за първи път в съвременната история на страната преминава 6% от нейния БВП, достигайки приблизително 377 милиарда евро, докато разходите за отбрана и сигурност се очаква комбинирано да съставляват около 40% от общите бюджетни разходи през същата година (Harper & Reuters, 2023). Така руските военни разходи не само надхвърлят онези, предвидени за социални дейности, но и се явяват основен движещ икономиката на страната фактор (Luzin & Prokopenko, 2023).

Всичко това налага необходимостта от прилагането на стратегически подход, в който „Кинтекс“ ЕАД, благодарение на своя богат опит и капацитет в реализирането на отбранителна продукция на международни пазари, би могъл да затвърди своя имидж, а по този начин и този на българската държава като надежден и желан партньор в международно отношение, с произтичащите от това икономически изгоди на национално и местно ниво.

## Използвана литература

- Ангелов, Г. (2023). Боеприпаси, гаубици, танкове. Българското оръжие в Украйна, стигнало там чрез износ, а не като държавна военна помощ, Свободна Европа. 30 август, (Angelov, G., 2023, Voepripasi, gaubitsi, tankove. Balgarskoto orazhie v Ukrayna, stignalo tam chrez iznos, a ne kato darzhavna voenna pomosh, Svobodna Evropa. 30 avgust), available at: <https://www.svobodnaevropa.bg/a/ukrayna-bulgaria-orazhie/32561804.html> (accessed 06.03.2024)
- Димитров, Д. (2018). Българската отбранителна индустрия – 5 години по-късно, Предизвикателства пред индустриалния растеж в България: Юбилейна научно-приложна конференция, София: Университет за национално и световно стопанство, с. 27-32. (Dimitrov, D., 2018, Balgarskata otbranitelna industria – 5 godini po-kasno, Predizvikatelstva pred industrialnia rastezh v Bulgaria: Yubileynna nauchno-prilozhna konferentsia, Sofia: Universitet za natsionalno i svetovno stopanstvo, s. 27-32).
- Каназирева, Р. (2023). Предприемачество в публичния сектор. Корпоративно предприемачество и иновации в публичните предприятия в България, София, УИ “Св. Климент Охридски”. (Kanazireva, R., 2024, Predpriemachestvo v publichnia sektor. Korporativno predpriemachestvo i inovatsii v publichните predpriyatia v Bulgaria, Sofia, UI “Sv. Kliment Ohridski”).
- Кинтекс ЕАД. (2023). Анализ на дейността и анализ на финансовото състояние на „Кинтекс“ ЕАД към 30.09.2023 г., София, 23 октомври, (Kinteks EAD, 2023, Analiz na deynostta i analiz na finansovoto sastoyanie na „Kinteks“ EAD kam 30.09.2023 g., Sofia, 23 oktomvri), available at: [https://kintex.bg/2-About\\_us](https://kintex.bg/2-About_us)
- Сизов, П. (2023). Перспективи и предизвикателства пред българската отбранителна технологична индустриална база в процеса на превъоръжаване и модернизация на българската армия, Автореферат на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността), София. (Sizov, P., 2023, Perspektivi i predizvikatelstva pred balgarskata otbranitelna tehnologichna industrialna baza v protsesa na prevaorazhavane i modernizatsia na balgarskata armia, Avtoreferat na disertatsionen trud za prisazhdane na obrazovatelna i nauchna stepen „doktor“ po nauchna spetsialnost „Ikonomika i upravlenie“ (Ikonomika na otbranata i sigurnostta), Sofia).
- Спасов, С. (2015). Развитие на военната индустрия в България (1945 – 1989), Второ допълнено издание, ИК – УНСС, София. (Spasov, S., 2015, Razvitiie na voennata industria v Bulgaria (1945 – 1989), Vtoro dopalнено izdanie, IK – UNSS, Sofia).

- Спасов, С. (2016). Развитие на отбранителната индустрия в България (1990 – 2013), ИК – УНСС, София. (Spasov, S., 2016, Razvitie na otbranelnata industria v Bulgaria (1990 – 2013), ИК – UNSS, Sofia).
- Център за изследване на демокрацията. (2004). Българският износ на оръжие: Оценка на контролния механизъм върху експорта на малки оръжия и леко въоръжение, София. (Tsentar za izsledvane na demokratsiyata, 2004, Balgarskiyat iznos na orazhie: Otsenka na kontrolnia mehanizam varhu eksporta na malki orazhia i leko vaorazhenie, Sofia).
- Dimitrov, A. (2021). “COVID-19” Pandemic: Rethinking Defence Spending in Bulgariap Yearbook of UNWE, 1(1), pp. 25-39.
- Dir.bg. (2023). “Кинтекс“ има сключени през 2023 г. договори за 11 млн. лева, 12 май, (Dir.bg, 2023, “Kinteks“ ima sklyucheni prez 2023 g. dogovori za 11 mln. Leva, 12 may), available at: <https://business.dir.bg/kompanii/kinteks-ima-sklyucheni-prez-2023-g-dogovori-za-11-mln-leva> (accessed 28.02.2024)
- Harper, D. & Reuters. (2023). The Russian President has approved a record budget increase of around 30% for military spending in 2024, reaching 36.6 trillion rubles (€376.7 billion), Euronews, 28 November, available at: <https://www.euronews.com/business/2023/11/28/russia-approves-record-spend-for-military-in-new-budget> (accessed 05.03.2024)
- Ilchenko, O., Brusakova, O., Burchenko, Y., Yaroshenko, A., & Bagan, Y. (2021). The role of a defence industry in the system of national security: a case study, Entrepreneurship and Sustainability Issues, 8 (3), pp. 438-454.
- Kintex. (n.d.). About us, available at: [https://kintex.bg/2-About\\_us](https://kintex.bg/2-About_us)
- Luzin, P. & Prokopenko, A. (2023). Russia’s 2024 Budget Shows It’s Planning for a Long War in Ukraine, Carnegie Endowment for International Peace, 11 October, available at: <https://carnegieendowment.org/politika/90753> (accessed 05.03.2024)
- Mediapool.bg. (2022). ДАНС влезе в „Кинтекс“, обяви бивш шеф на предприятието, 11 август, (Mediapool.bg., 2022, DANS vlezе v „Kinteks“, obyavi bivsh shef na predpriyatieto, 11 avgust), available at: <https://www.mediapool.bg/dans-vleze-v-kinteks-obyavi-bivsh-shef-na-predpriyatieto-news338686.html> (accessed 26.02.2024)
- News.bg. (2023). България изнасяла индиректно оръжия за Украйна още преди началото на войната, 6 март, (News.bg, 2023, Bulgaria iznasyala indirektno orazhia za Ukrayna oshte преди nachaloto na voynata, 6 mart), available at: <https://news.bg/politics/balgariya-iznasyala-indirektno-orazhiya-za-ukrayna-oshte-predi-nachaloto-na-voynata.html> (accessed 27.02.2024)
- Pierre, A. J. (1982). The global politics of arms sales (Vol. 72), Princeton University Press.

- SIPRI. (2023). The SIPRI Top 100 arms-producing and military services companies in the world, 2022, available at: <https://www.sipri.org/visualizations/2023/sipri-top-100-arms-producing-and-military-services-companies-world-2022> (accessed 26.02.2024)
- Spassov, S. (2020). Kintex: Review of Bulgarian Defence Production Export, Publishing Complex – UNWE, Sofia.
- Thrall, T. A. & Dorminey, C. (2018). Risky Business: The Role of Arms Sales in U.S. Foreign Policy, CATO Institute, 13 March, available at: <https://www.cato.org/policy-analysis/risky-business-role-arms-sales-us-foreign-policy> (accessed 06.03.2024)
- Transparency International. (2023). TI-DS Factsheet: Access to Information, available at: <https://ti-defence.org/publications/access-freedom-information-defence-security-sector-corruption-factsheet/> (accessed 06.03.2024)

## CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR THE MARKET POSITIONING OF “KINTEX” SHC IN THE INTERNATIONAL TRADE IN DEFENSE PRODUCTS

Assoc. Prof. Svetoslav Spassov, PhD  
National and Regional Security Department  
Faculty of Infrastructure Economics  
University of National and World Economy  
*e-mail: sspassov@unwe.bg*

### Abstract

*The research aims to highlight the contemporary challenges facing the development of the Bulgarian government-owned „Kintex“ Share Holding Company, trading in defense production Bulgaria. As such are outlined the poor financial performance in recent years has been outlined, combined with management problems and frequent political changes at the national level, especially against the background of the war in Ukraine and the associated with it increased production and sales by the country's defense industry. At the same time, opportunities are presented that Kintex can take advantage of, and thus the Bulgarian state, which will strengthen the company's image as a trusted partner in the trade of defence products and products with dual use.*

**Keywords:** Kintex, defense industry, military expenditures, international trade in defense products

**JEL:** F52, H54, L64